

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Шановні друзі, шановні колеги, запам'ятайте: всі філософи стверджують, що майбутнє – це минуле для сучасності. Досі ніхто не ризикнув сказати, що таке майбутнє? Тому якщо знехтуємо тим інструментом, через який можемо побачити майбутнє, то будемо довго шукати це майбутнє¹.

Формування стратегічного мислення в усі часи було одним з важливих питань управління економічними процесами, як на мікро- так і на макрорівні. Відсутність формалізованих уявлень щодо критеріїв оцінки ефективності економічної діяльності ускладнює прийняття адекватних стратегічних рішень, оскільки такі варіанти рішень ґрунтуються на слабкоструктурованих даних, що вимагає використання, у більшості випадків, евристичних методів прийняття управлінських рішень. Порушення логічного взаємозв'язку між етапами процесу прийняття управлінських рішень – планування, облік, аналіз, контроль та регулювання, апіорі призводить до прийняття неадекватного рішення. На сьогодні стоїть гостра проблема формування принципів, методів і прийомів планування та обліку, як основи інформаційного наповнення аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, орієнтованих насамперед на стратегічні інтереси власників.

Важливими питаннями економіки підприємства є раціоналізація управлінського процесу, підвищення його ефективності, прийняття обґрунтованих, своєчасних і адекватних управлінських рішень у напрямі забезпечення його економічної безпеки. Тому дослідження системи економічної безпеки та її елементів у частині аналітичної складової та їхнього застосування в управлінні системою економічної безпеки підприємства є особливо актуальним.

Проблеми розвитку, теорії, методології та організації економічного аналізу досліджувалися вітчизняними та зарубіжними науковцями: М. Бакановим, М. Болухом, Г. Кірейцевим, О. Гудзинським, Є. Мнихом, Г.

---

¹ Доповідь професора Г.Г. Кірейцева на VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток облікової і фінансової складових економічної науки та практики» присвяченій 10-річчю ФАБФ АПКУ; 26-27 вересня 2013 року, м. Київ.

Савицькою, В. Савчуком, М. Чумаченко, Д. Шереметом та іншими. Їх внесок у розвиток аналітичної думки є вагомим, однак динамічні зміни сьогодення вимагають адаптації та необхідність всебічного перегляду базових положень теорії та методології економічного аналізу у контексті формування адекватної сучасним реаліям його парадигми.

Інформаційно-аналітичне забезпечення ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання потребує системного моніторингу, систематизації, узагальнення (забезпечується системою обліку), аналізу та контролю.

На більшості сільськогосподарських підприємств дві останні складові управління відсутні, на підприємствах відсутні кваліфіковані економісти, які могли б ефективно здійснювати аналіз основних показників діяльності підприємства і своєчасно розробляти пропозиції щодо забезпечення економічної безпеки.

Необхідність та ефективність інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю господарюючих суб'єктів залежить від багатьох чинників, які зводяться до двох груп: зовнішні – вплив оточуючого середовища; внутрішні – потенціал самого підприємства.

Сучасний стан та перспективний розвиток економічних відносин обумовлює необхідність розширення функцій економічного аналізу, виконання яких забезпечує економічну безпеку підприємства. Основні функції, як вважають більшість науковців, економічного аналізу – оціночна, діагностична та пошукова, погоджуючись з думкою О. І. Олійничука, доцільно доповнити захисною функцією [1], що обумовлюється, в більшій мірі, зростанням впливу зовнішніх факторів. За цих обставин інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття рішень має бути спрямованим на виявлення та мінімізацію негативних чинників, сприяючи економічній безпеці підприємства.

Як зазначає Ковальчук Т. М., саме економічний аналіз дає можливість синтезувати знання філософії, політекономії, мікро- та макроекономіки, статистики, обліку, інформатики, моделювання тощо, що дає змогу на основі системного підходу пізнати сучасну економічну дійсність і ґрунтовно дослідити внутрішню логіку розвитку економічних явищ [2, с. 67].

На важливість аналізу при прийнятті управлінських рішень, звертали увагу багато науковців, і всі погоджуються з думкою, що в кінцевому результаті прийняттю будь-якого управлінського рішення передують економічний аналіз, який повинен бути спрямований на вивчення можливих альтернатив, зокрема тих, що сприяють досягненню прийнятного рівня економічної безпеки,

Отже, забезпечення економічної безпеки підприємства зумовлює необхідність використання такого інструментарію, як планування, облік, аналіз та контроль, з-поміж яких важко виділити головний.

Гоголь Т. вважає, що важливим для успішної організації планування на підприємствах реального сектору є створення ефективної інформаційно-аналітичної системи, що включає в себе: аналітичну підсистему – принципи і

методи планування; інформаційну підсистему – збір, обробка, зберігання, надання фінансової та економічної інформації щодо стану та динаміки внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства [3].

Лише синтез окремих інструментів в єдиній інформаційно-аналітичній системі підприємства здатен на синергетичний ефект, спрямований на забезпечення економічної безпеки підприємства.

У процесі еволюції системи господарювання аналіз став важливою складовою управління підприємства і, зокрема, у напрямі забезпечення його економічної безпеки. [4, с. 23].

Таким чином, перспективна спрямованість аналітичного забезпечення має орієнтуватись на формування стратегій підприємства, контроль за їх реалізацією та адаптацію до змін в умовах конфліктності, невизначеності зовнішнього середовища та ризиків задля досягнення економічної безпеки підприємства.

Розвиток економічного аналізу на сучасному етапі, насамперед, потребує зміни його парадигми з урахуванням інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємств. А це, в свою чергу, вимагає зміни парадигми економічного аналізу у часовій спрямованості з ретроспективно-оперативної на оперативно-стратегічну, що пов'язано із вирішенням низки теоретичних і методологічних питань.

Список використаних джерел:

1. Олійничук О. І. Система аналізу в управлінні підприємством, спрямованому на досягнення економічної безпеки / О. І. Олійничук / Ефективна економіка № 6, 2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4156>

2. Ковальчук Т. М. Сучасна парадигма науки “економічний аналіз” / Т. М. Ковальчук // Економіка АПК. – 2006. – №10. – С. 64–69.,

3. Gogol T. And Tactical Planning In The Management Of Financial And Economic Security Of Enterprises: Financial Component Strategies / T. Gogol, V. Nekhai, V. Kolotok/ Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). Atlantis Press. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.atlantis-press.com/article/125917660>

4. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення / Т. Г. Васильців / монографія. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.